Digitized in 2006
by
Thrinaina Informatics Ltd, Secunderabad, A.P., India.
(http://www.thrinaina.com)

From the original owned by
Sundarayya Vignana Kendram
and its partner Institutions

as part of the
British Library Endangered Archives Programme
supported by the
Lisbet Rausing Charitable Fund

Except for individual research purpose
any reproduction should be made with
written permission from the

Sundarayya Vignana Kendram,
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampally, Hyderabad - 500 044
Andhra Pradesh, India

COPYRIGHT STATEMENT

The copyright laws of the United States (Title 17, United States Code) and of India (Copyright Act of 1957) govern the making of photocopies or other reproductions of copyrighted material including foreign works under certain conditions. In addition, the United States extends protection to foreign works by means of various international conventions, bilateral agreements, and proclamations.

Under certain conditions specified in the laws, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specified conditions is that photocopy or reproduction is not to be used for any purpose other than private study, scholarship, or research. If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of "fair use," that user may be liable for copyright infringement.

These institutions reserve the right to refuse to accept a copy order if, in their judgment, fulfillment of the order would involve violation of the copyright laws of the United States or India.

వెంకటసుబ్బారాయుడు, ముట్నూరి

రాజలేఖ

కాకినాడ, 1907

Record no. 211

Veṅkaṭasubbārāyuḍu, Muṭnūri

Rājalēkha

Kākināḍa, 1907

Record no. 211

SUNDARAYYA VIGNANA KENDRAM

1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampalli
Hyderabad – 500 044, Andhra Pradesh, India

Bibliographic Record Target

వెంకటసుబ్బారాయుడు, ముట్నూరి.

రాజలేఖ / ముట్నూరి వెంకటసుబ్బారాయుడు, మంగిపూడి వెంకటశర్మగార్లచే వ్రాయఁబడినది.- కాకినాడ : శ్రీ సావిత్రి ముద్రాక్షరశాల, 1907.

3, 22 p. ; 19 cm.

Record no. 211

Veṅkaṭasubbārāyuḍu, Muṭnūri.

Rājalēkha / Muṭnūri Veṅkaṭasubbārāyuḍu, Maṅgipūḍi Veṅkaṭaśarmagārlacē vrāyam̐baḍinadi.- Kākināḍa : Śrī Sāvitri Mudrākṣaraśāla, 1907.

3, 22 p. ; 19 cm.

Record no. 211

35 mm microfilm

Image placement: IA (IIA) IB IIB   Date filming began:

సారస్వత నికేతనం, వేటపాలెం.

పుస్తకము పేరు : రాజశేఖ

గ్రంధకర్త పేరు : ము. వెం. వ బాబురాయుడు

అనువాదకుడు :

గ్రంధ సంఖ్య : 15995 వర్గ సంఖ్య : ౮౨

తె.సా.

వెం.ము-రా

15995

15995

రాజశేఖః

(శ్రీ సావిత్రీ పత్త్రికానుబంధము.)

15995

ఇది

ముట్నూరి వెంకటసుబ్బారాయుడు,

మంగిపూడి వెంకటశర్మ గార్లచే

వ్రాయఁబడినది.

కాకినాడ.

శ్రీ సావిత్రీ ముద్రాక్షరశాల.

1907.

వెల రు 0-2-0 లు.

15995

15995

ఓమ్

బ్రహ్మకృపాహికేవలమ్.

పీఠిక

నాగరికులారా!

స్త్రీలు విద్యావతులుగాకుండుటచేఁ గల్గుకష్టనష్టము లెక్కాలమునందిందఱకును విదితమే. అందుచేతనె మును ముందుగ నత్యంతసారవంతమైనప్రదేశము నెంచి మనదేశాలవాలముననె యంకురించి యభివృద్ధిఁగాంచి వేళ్లువెంచి దినదినక్రమమున దశదిశాంతములదనుక వ్యాపించి పూచికాచిఫలించి యతిశయించి మించియుఁ గతిపయకాలమునుండి సత్పురుషోపేక్షయనుచీడఁబట్టి యేపుచెడి నశింపనున్న మనస్త్రీవిద్యాకల్పలత నవనాగరికప్రోత్సాహమను సమయసముచితదోహదవిశేషమూలమున మాఱాకువైచి క్రమ్మఱమున్నిటియున్నతస్థితికివచ్చి సమస్తామూల్యసత్ఫలముల నొసంగఁగల దనునాస వొడమించుచున్నది.

ఎంతటిసాహిత్యమును సంగీతములేనియెడ శోభించదనునంశమును నెల్లరకును విశదముకానిదికాదు. అటులనె సంగీతమును సాహిత్యములేనిచో హృదయంగమముగాదనుసంగతియు సరసజనానుభవైకవేద్యము. ఇంతయేల! "సంగీతమపిసాహిత్యం సరస్వత్యాఃకుచద్వయం" అనుసూక్తి నిబట్టియే యందేదికొఱవడినను లేకున్నను రసాభాసమగుటస్పష్టము. అవిరెండును నొక్కెడ నిండుగనుండఁగలిగెనా యాపొలుపునకు వెలలేదనవలసినదే. కాంచనరత్నములవలె నావిద్యలొండొంటింబ్రకాశింపఁజేయుచుండును.

సాహిత్యమునకువలె సంగీతమునకునుఁ బుట్టినిల్లుసతియగు సరస్వతియగుటచే స్త్రీలకు గానవిద్యగఱపరాదనువాదము హాస్యాస్పదముగాకమానదు. మఱియు స్త్రీలు పురుషులకన్న నాలుగుమడుంగు లెక్కువబుద్ధివిశేషముగలవార

ని బుధులందఱు నంగీకరించుటచే సాహిత్యమవశ్యమభ్యసింపవలయుననియే యతిసూక్ష్మబుద్ధిని దయానిధియగు భగవంతుఁడు వారికిఁబ్రసాదించినట్లు సంగీతమునుఁగూడఁ దప్పక నేర్చుకొనవలెనని యీశ్వరోద్దేశ్యమైనట్లు సదయహృదయుండగు సర్వేశ్వరుండాపల్లవకోమలుల కనుగ్రహించిన మృదుమధురలలితతరకంఠస్వరములె ప్రబలసాక్ష్యములు. మానవతులకు గానవిద్యలేనిచోఁ గలుగుకష్టనష్టములకు సాహిత్యముశూన్యమైనను సంగీతమునసహితమంతగాఁ బాండిత్యములేకున్నను బురుషులందమవలలఁజిక్కించుకొని కీలుబొమ్మలంజేసియాడించు వారవనితలె నిదర్శనములు. జానపదులమైనను లోకానుభవమువలన మేమెఱింగినంతవఱకు నిజమును డాపమనసొప్పమిఁ జెప్పసాహసించినందులకు లోకము నెమ్మన్నింపవేడుకొనుచు నీనడుమనొక్కయెడ జరిగినయీనిజకథ లోకమునకుఁగొంతనీతిదాయకమగునని యెంచి యీరాజలేఖారూపమునఁ బ్రచురించితిమి. కాన నాకథనిందు సంగ్రహముగఁబొందుపరచుచున్నారము.

గోదావరీమండలమునఁ గోనసీమ యొకగ్రామమున నొక వైదికబ్రాహ్మణుండు పండితుండుకలండు. ఆవిద్వాంసునకు సం॥రంకు రమారమి ౩ వేలరూప్యములు రాఁబడిగలమాన్యములుగలవు. తగినంతనగదునులేక పోలేదు. అతనికుమారుఁడు మిగులసౌందర్యశాలి. కాని తండ్రియంతవిద్యాశాలికాఁడు. అతనికిఁజిన్నతనమందె మేనఱికమని యొకపండితునికూతునుఁ బెండ్లిసేసిరి. ఆమెచక్కదనాలచుక్క మంచివిద్యావతి. సరసురాలు. సుగుణశీల. ఇట్లయ్యును నాపండితపుత్రుండు వారకాంతలమఱిగి రేలుఁబవలు నిల్లువట్టక సొమ్మెల్ల వమ్మచేయుచు నపకీర్తిపాలగుచుండుటఁగాంచి పాపమా! యబలమగని వశపరుచుకొనను పాయము గానక వగచి కొన్నాళ్లకుఁదనభర్త వేశ్యలంగూడుటకుఁగారణము వారలయొద్దఁగలసంగీతము తనయొద్దలేనిలోపమేయని నిశ్చయించి తనయభిప్రాయమునుఁ దల్లిదండ్రులకెఱిఁగించినవారును లోకజ్ఞానమెఱింగినసత్పండితవంశములోనివారగుటచే నామదతిసూక్ష్మబుద్ధికి మెచ్చి యామెకోరికప్రకారమామెకు గానవిద్యగఱపించిరి. పిమ్మటభూసురకుమారుఁ డొకనాఁడురాత్రి ము

సురకట్టుటచే వేశ్యలయింటికిఁబోవవీలులేమి వానవెలిసినపిదప వెళ్లవచ్చుననితలంచి శయనగృహంబున శయ్యపైఁబండుకొని తలవేచియుండెను. ఆసమయమునుఁగనుఁగొని మగనివశంవదునిఁజేసుకొన నిదెయదనని యమ్ముదిత కడుముదమున మూర్తిఁగైకొన్న శృంగారమనంగ సేవికొని వీణియంబూని నాథునికెదురఁ జెంగటంగలగదిలోఁ గూరుచుండి గానమునవీనులకు విందొనరించెను. ఆగాంధస్వరసమాధుర్యమునుఁ గర్ణరంధ్రములఁగ్రోలి గానప్రియుఁడగు నామానినీప్రియుఁడామచ్చెకంటి చతురతకచ్చెరువడివలపుఁగొని మనసునిలుపంజాలక దిగ్గనలేచి కులకాంతచెంతకరిగి బహుగతుల మెచ్చుకొనుచు నవ్విలాసినిం డాసితననుమన్నించుమని వేడుకొనియెను. అంతనాసుదతి నాథునకుదనయందు నిజముగనను రాగముగలిగిన దనితోఁచువఱకు వేచి యనంతరమతనికి సుఖములిచ్చి సంతసింపంజేసి పిదప నతనికతివినయమున ననేకరీతుల నీతులుపదేశించి వేశ్యలవిడచునట్లు బాసఁజేయించి మంచిమార్గమునకు మరలించి నాఁడుమొదలు తననేర్పుననతనింగైవసముఁజేసికొని సర్వసుఖములు ననుభవించుచుండెను.”

ఈదంపతులిప్పుడును సకలసంపదలతోఁ దులదూగుచుఁ దామరతంపరలై వర్ధిల్లుచున్నారు.

కథరచించుటలో రుచించుటకించుక మార్చి పెంచినందులకు మాచదువరులు మమ్మున్నింతురని వినయమున వేడుకొనుచున్నారము.

ఇట్లు
విన్నవించువిధేయులు
ముట్నూరి వేంకటసుబ్బారాయుడు,
మంగిపూడి వేంకటశర్మ,

రాజలేఖ

చ॥ చదువులుకోటి నేర్చినను జాణతనంబునమించియున్నఁ జ
క్కఁదనముచాలఁగల్గినను గానకళావిభవంబు లేనిచో
సదయులు గారు శ్యామలెడ సత్యముగా మగవారు; స్త్రీలకున్
సదమల గానతంత్రిమె వశంవదచిత్తులఁ జేయుఁ గాంతులన్॥

ప్రపంచమునందుఁ బుణ్యప్రదములనియెన్నఁబడు సప్తపురములలో రెండవదిగ గణింపఁబడు మధురయనుపురము నొకప్పుడు రాజశేఖరుండను రాజశేఖరుండు పరిపాలించుచుండెను. అతనికి నతనునికి రతివలెఁ జక్కఁదనముల చుక్కయై రాజముఖియనుకులకాంత యలరారుచుండును. ఆదంపతులకు సంతానకాంక్షయుదయించిన వెనుకఁ జాలకాలమునకు వారిరువురు నోచిన నోములపంటయై రాజముఖిగారాబుకడుపుపంటయై కాంతికి రాజలేఖయై రాజలేఖయనుబాలిక యొకర్తయగుటయు కానకకన్న సంతానమగుటయు సకలసంపదలునమరియుండుటయు నారాజలేఖయెడఁ దలిదండ్రులకుఁ గూరములును గారాములును నానాటఁ బెచ్చు పెరుగుటకుఁ గారణములై తమముద్దులపట్టికి ముద్దులుముచ్చటలునుఁ దప్పక చెల్లించుచుండిరి. ఇట్లు సరిలేనిగోమునఁ బెంపఁబడుచు నాబాలిక బాలకళానిధి పోలిక దినదినాభివృద్ధిఁగాంచుచు నైదేండ్లప్రాయము కలదై యుండెను. దేశమంతయుఁ దగినంత నాగరికతగల స్థితిలో లేనందున నీకాలమునందువలె నాకాలమునందును స్త్రీలకుఁగాని పురుషులకుఁగాని స్త్రీవిద్యయందాదరమును నభిమానమును నంతగా లేవుగాని రాజశేఖరుండు నవనాగరికులలోఁ జేరినవాడగుటనో మరియేకారణముననో తనకూరిమి కుమారినిఁ జదివింప లోకజ్ఞానమును శాస్త్రజ్ఞానమును నెరిఁగిన యొకయొజ్జకడ నక్షరాభ్యాసముచే-

త్రము యుక్తకాలముననే చేయించెను. దేశాచారజలమో ఛాందసులగు మానవారివలె నప్పటిప్రజలలో దృఢముగ నలమిన మూఢాచారజలమో చెప్పఁజాలను గాని సంగీతసాహిత్యములలోఁ బ్రధానమనఁదగు గానవిద్య నేర్చిన పురుషులయందే యక్కాలమునందు నిరాదరణబుద్ధి ముగఁ గలిగియున్న దన నిఁక నెంతటిచదువరులగు స్త్రీలకును సంగీతముఁ జెప్పుకొనుటతప్పుగాను నర్తనముఁగరచుటపకీర్తిగాను నభినయమధ్యయనముచేయుటవమానముగానుఁ దోఁచుచుండు టేమియాశ్చర్యము? ఆహేతువుచేతనె మనకథానాయకియగు రాజలేఖ నృత్యగీతాభినయములయందుఁ దనకెంతయభిలాషయున్నను నావిద్యలఁగరచుట కనువుపడదయ్యెను. గాని తక్కినవిద్యలయందారితేరి విదుషీమణియై ప్రసిద్ధికెక్కి నానాట జవ్వనమునుఁ దాల్చియుండెను. మనురాపురమున కనతిదూరమున రామనాథపురమను నొకనగరముండెను. దానికి మనయీకథజరుగుకాలమున రఘుపతివర్మయను నరపతి యధిపతియై యుండెను. అతనికి రాజ్యలక్ష్మియనుకలవాణి రాణియయ్యెను. ఆదంపతులకు దామోదరవర్మయను పుత్రుఁడుకలడు. అతండు సకలశాస్త్రములును సాంతముగఁజదివినవాఁడుకాకున్న మానెఁగాని ప్రతివిద్యయందునుఁ గొంతకొంతపరిశ్రమమాత్రము కలవాఁడుకాకపోలేదు. గొప్పవంశమునజనియించినను దండ్రివిద్యాధికుఁడేయైనను నితండుమాత్రము విద్యాపరిపూర్ణుఁడుకానివాఁడగుటకుఁ గారణము తల్లియగు రాజ్యలక్ష్మి రాజ్యలక్ష్మితోడఁగూడ నీతనిశైశవదశయందు రఘుపతివర్మనువీడుచుటయే; సిరియును మనోహారియు నేకకాలమున నెతన్నెడఁబాసిపోవుటచే బలవంతమగు వలవంత నొందుచు గౌరవముగాఁ గాలక్షేపముచేయుటయే కష్టముగనుండుటచేతఁ గాబోలును. పాపము! రఘుపతివర్మ తనపుత్రుని విద్యావిషయమై విశేషముగ శ్రద్ధవహింపలేనివాఁడాయెను. ఆకారణమున దామోదరవర్మ విద్యలయందుఁ బూర్ణుఁడుకాక పోయినను జదరంగము నెత్తము జూదము మున్నగువిద్యలయందుమాత్రము పరిపూర్ణుఁడై శ్రీమంతులగర్భమునజనించి గారాబమునఁబెరుగుటచే సుకుమారియై జననిగతించిననాటనుండియుఁ దండ్రిచే

రింతగారాముజా ప్రముపచ్చుటచే నింటసేపనియుముట్టక స్వైరవిహారుఁడై సంచరించుటంజేసి మిగులసోమరియై పదునెనిమిదేండ్లు నిండియుండెను.

రాజశేఖరుండు తనకుమారిమిపట్టికిఁ బరిణయప్రాయమంకురించునప్పటినుండియుఁ దననందన నందగినవరునకిచ్చి యతివైభవముగ వైవాహికమహోత్సవంబు నెఱపనెంచుచుండెను. గాని తనమఱఁదియగు రఘుపతివర్మ తనకుమారునకిమ్మని పలుమారులనేకప్రకారముల దీనతదోఁపవేడుచు నతనిమిత్రులకందరికి మిత్రుఁడై వర్తింపుము నంపకచేతను నీకార్యమె బహుశ్లాఘనీయమని చెప్పించుటచేతను నింటందనయిల్లాలును నప్పుడప్పుడు రఘుపతివర్మచేయు ముఖస్తోత్రములకుబ్బ యాతనిదీనతకుజాలిపడి యెల్లప్పుడునుఁ జెవినిల్లుగట్టుకొని " యెల్లవిధముల మేనల్లుఁడే మనపిల్లకుఁ దగినవాఁడు. రాజ్యహీనుఁడైన యతనికిఁగన్యకనిచ్చి యొకయింటివానిఁగఁజేయుటయే మనకుఁబరమధర్మము. ఆపదలువచ్చినపుడాదరించినచుట్టములు చుట్టములుగాని సంపదలుగలనాడుచేరవచ్చువారుచుట్టములగుదురా! పాపము! మీసోదరి రాజ్యలక్ష్మియేయున్న యెడల నేనింతగా జెప్పవక్కఱయుండదుగాని మీకీవిషయమున నన్యధాచేయుదురేని యాపనినావల్లనజరిగెనని పాపపులోకులు కాకులట్లు నిందలుపన్నెదరు. లోకముమాయమూఁపడులేదుగదా? కావున లోకమునకు వెరచి యింతగాఁజెప్పవలసివచ్చినది. మనదామోదరుండు ధనాఢ్యుండుగాఁడని శంకింపనవసరములేదు. ధనవంతులు దరిద్రులగుటయు దరిద్రులు ధనవంతులగుటయు మనముచూచుచునేయున్నాముకదా! అదిదైవయత్నముగాని మానుషప్రయత్నముగాదు. దైవమనుకూలించెనేని నిరుపేదయు శ్రీమంతుండుకావచ్చును. ప్రతికూలించెనేని శ్రీమంతుడును నిరుపేదకావచ్చును. మరియును మనకుఁబుత్రసంతతిలేదు కనుక మనపుత్రిక నాదామోదరునికిచ్చి పెండ్లిచేసి యతనిని మనయింటనే యిల్లరికముంచుకొందము. అల్లుఁడైననుఁ బుత్రుడైనను మనకతఁడేయగును. ఇపుడతండు చిన్నతనమగుటచే నల్లరిపనులుచేయుచున్నాడని వినుచున్నానుగాని దానికేమి? యొకయేటికంటె నొకయేఁడు పైనఁబడినకొలఁది తెలివివచ్చి యతఁడేబుద్ధిమంతు

ఁడగును. చిన్నతనమున నల్లరిచిల్లరిగాఁదిరిగితిరిగి వయసువచ్చినపిమ్మట నెందరు
పిల్లలుబుద్ధిమంతులై సంసారములుచక్కఁబెట్టుకొనుచుండుటలేదు? మనమిపుడు
మాటఁదక్కించుకొనకపోవుటేగాని వానికెట్లయినఁ బెండ్లికాకమానదు. లోక
మునందందరును భాగ్యవంతులేయుందురా? బీదలకుమాత్రము పెండ్లిండ్లుకాక
యుండునా? మీరెన్ని సంబంధములఁదెచ్చినను నిట్టిసంబంధము కుదురునా?
"చేసినసంబంధము నేచేయు" మన్న సామెత వినలేదా? నోటికిని జేతికిని నెం
గిలిలేని యిట్టిసంబంధమునువిడనాడి యితరులతోఁ జుట్టరికము సేయవలసివచ్చె నే
ని యెన్నిపాట్లుపడవలయునో మీరెరుంగరా? ముందుఁగులశీలములఁ జక్కఁగా
విచారింపవలయునుగదా? సదాచారసాంప్రదాయాదులు విమర్శింపక కన్యకని
చ్చుటర్హముగాదుగదా? తోడంబుట్టినయామె గిట్టుటచేగదా! రాజశేఖరుండు
కట్టిడితనమునకొడిగట్టి తనపట్టిని మేనల్లునిచేతిలోఁబెట్టక రఘుపతివర్మతోడి
చుట్టరికమువిడనొట్టుకున్నాడని పలుగాకిలోకులు మిమ్ములనుమాత్రము రట్టుపె
ట్టక విడిచిపెట్టుదురనుకున్నారా? ఇన్నిగొడవలేల? నామాటలువిని మీకిష్టమై
నయెడల మనచిన్నదానినిదామోదరునికిచ్చి వివాహముఁగావింపుఁడు అనిపలు
మారు పోరుచుండుటచేతను గాదిలిసోదరియగు రాజ్యలక్ష్మిమాటఁదలంచినపుడె
ల్లఁ జిత్తముకరఁగి రఘుపతివర్మమీఁదను జిరుతవాఁడగు దామోదరవర్మమీఁద
నుఁ గడలేనికనికరముకలిగి తలపోతలకుఁజొచ్చి తలంపున నేమనితలంచుకొనెనో
తెలియదుగాని రాజశేఖరుండు చివరకుఁ దనయంతరాత్మనే మరల్చుకొనఁగల
వాఁడై రాజలేఖను మేనల్లునికిచ్చి పరిణయముఁగావించి యల్లునిఁ దనపుర
మునకు రాజుగఁజేసి యభినవదంపతులఁ దనయింటనెయుంచుకొని సర్వైశ్వర్య
ములుగలిగి యల్లుఁడునుఁ గూతురును నభివృద్ధినొందుచుండ సకలవైభవములఁ
గన్నులారఁగాంచుచు నానందసాగరమునం దోలలాడ గంపెడాసతో నుం
డెను.

దామోదరుండు దామోదరుండై పెండ్లియైనదిమొదలు మొదలుచెడిరా
త్రింబవళ్లు చదరంగము, నెత్తము జూదము మొదలైనయాటలయందే చిత్తము

నిల్పి యథేచ్ఛముగ నిచ్చనిచ్చలు నిచ్ఛలెల్లదీర్చుకొనుచు విత్తమెల్లఁ బచ్చ
పైకములేకుండ విచ్చలవిడిగ వెచ్చఁబెట్టుచుండెను. ఎప్పుడుచూచినను నాతని
కొలువుకూటము మాటలవారితోడనుఁ బాటలవారితోడను వారకామినులతోడను
జారభామినులతోడనుఁ గుంటెనీలతోడనుఁ గోడిగీలతోడను గాణలతోడను
జాణలతోడనుఁ నటులతోడను విటులతోడను జూదరులతోడను సోమరులతో
డనుఁ బరిహాసకులతోడనుఁ బరివాచకులతోడను నిండియుండును. మామయు
నత్తయు నయమున నెయ్యమున నెంతచెప్పినను వినఁడు. రాణియగు రాజలేఖ
యందేమైన మక్కువనిల్పనాయన్నఁ బాపమామెం దలఁపఁడు. ఆమెమందిరము
నకరుగఁడు. ఆమెనుఁ గన్నులారఁజూడనైనఁజూడఁడు. మిత్రులునుఁ జుట్ట
ములును మోమోటముననుఁ దమయందంతటిగౌరవంబు నతండునిల్పనాయను
సంశయముననను నెక్కఁడును నిదిమంచిదికాదని నొక్కిచెప్పరు. ఇవ్విధంబున
బొత్తిగావిధముఁదప్పి ప్రవర్తించుమగని దుర్గుణములంగని యాహా? యామె
యెంతటిసుగుణవంతురాలోగాని రాజలేఖయుదియఁడైన నతనిరోయదు. కల
యందును నాతనినిందింపఁదలంపనైనఁ దలంపదు. నెచ్చెలులకైన దనయవస్థను
గురించి యించుకయుఁజెప్పదు. తల్లిదండ్రులిట్టివానికిఁ దన్నుఁగట్టిపెట్టిరని వ
లవంతనైనఁగుందదు. తాను తొలిబామునఁజేసిన కర్మచయంబీతీరున ఫలించె
ననియు నిదియెల్ల ననుభవింపకతీరదనియు దైవయత్నముదప్పింప మనుజమా
త్రులకుఁ దరంబుగాదనియుఁ దలంచుచుఁ దనపతిని సన్మతినిఁగా ననుగ్రహిం
పుమని యనేకవిధంబుల సర్వేశ్వరుని సదాస్మరియించుచుండును. ధైర్యముగ
లవారికెంతలాపదలును భయాస్పదములుగావుగదా!

అంతకంతకు సంగీతమునందధికానురాగముగలవాఁడై దామోదరవర్మ
ప్రతిదినమును నాటవెలందులఁ దనమందిరమునకురప్పించుకొనుచు వారియాటల
కునుఁ బాటలకును లాస్యములకును హాస్యములకును హర్షించుచు వారలతోడిదె
లోకమై వర్తింపుచుఁ దుదకు వారకాంతలవలెఁ గులకాంతలు తమకాంతులఁగ
రగింపఁజాలరనియు వలపింపనేరరనియు నెంతటిగాణలైనను వారాంగనలవలెఁ

గుణాంగనలు వలంతులు గారనియుఁ దలంచి భోగకాంతలతోడి భోగమె యింద్రభోగముగ భావించి పగలనక రేయనక వేశ్యలయింటనె కాపురముగా నుంచుచుండెను.

రాజలేఖ రాజుగారిమానసంబు గానాదులయందు లీనంబగుటఁ దెలిసికొని యెట్లయినఁ దనచతురతఁ గనబరచి మెప్పించి యతనిఁ దనవశము చేసికొని సుఖింపవలెనని యహర్నిశములయందును యోజనచేసిచేసి తుదకొక్కనాఁడొక్కచక్కని యుపాయమునారసి తనలోఁదానిట్లనుకొనియెను.

“పరిణయమైనదాదిగ నామనోవిభుఁడు ముచ్చటకైన నొకనాఁడును నా మందిరమునకు రాఁడు. నాతో మనసిచ్చి మాటలాడఁడు. నావంకఁ జూడనైనఁ జూడఁడు. ఇదియేమిపాపమో గాని నాపొడయన్న నతనికిఁ గిట్టనేకిట్టదు. దీనికంతకును గారణమాయాటవెలఁదుల యాటపాటలకును హావభావములకును వగవద్దికలకును వలచి తలఁచి పరవశులగుటయే యనితోచుచున్నయది. “పొరుగింటి పుల్లకూర రుచి” యన్నట్లు నావల్లభునికి నా నేర్పులును నాచక్కఁదనమును నావినయములును బూటకపుమాటలును దెచ్చికోలువలపుసొలపులును సంతోషదాయకములైనవి. మావారు వలచిన వారకాంతలలో నొక్కతెయు రూపమునఁగాని వలపించుటలోఁగాని నాతో సవతువచ్చు యువతిలేదని నాచెలిమికత్తియ లెల్లఁ బలుమారులనవినుచుందును. అయిననేమి? “పెరటిచెట్టు మందునకు రాదు” గదా? మరి వారలకడ సమస్తభూతముల చేతములఁ గరచు సంగీతమొక్కటిమాత్రము నాకన్న విశేషముకానవచ్చుచున్నది. అందుచేతనె నాచేతోవిభుఁడు చేతమును వారలపైనుండి మరల్పఁజాలకున్నవాఁడు. ఇదియే నాకుఁగల గొప్పలోపము. కావున నిపుడేక నెట్లయిన నొరులెరుఁగకుండ హృద్యంబగు గానవిద్యం గరచి నావిభునకు నానిపుణతఁ గనఁబరచి కైవసముచేసికొనవలయును. ఇదియే లెస్సయగునుపాయము. ఈవిధంబునంగాని నామనోహరుండొండొకచందంబున నాకుఁదక్కఁడు.” అనియాలోచించి యట్లుచేయుటకు నిశ్చయించి ప్రాణపదముగ వర్తించునొకదాసినిఁ జేరఁబిలచి తనయుదంతంబు సాంతముగ

నాకాంతకు నెరిఁగించి దానిసాయమున నాగవాసములలో నెల్ల మేటియని మిగుల వినుతికెక్కిన యొకమేళములకు నాయకురాలగు మంజువాణియను నొక వారకాంతను విజయనగరమునుండి తెప్పించి తనమందిరముననె యుండనియమించి యానాతికడ నృత్తగీతాభినయములభ్యసించుచుఁ గొన్ని నెలలకుఁ దౌర్యత్రికమునం దసమానురాలై యొజ్జచేతఁ జాలమెప్పువడసి యొకనాఁడా భోగకాంతనుఁ జూచి “సఖీ! మంజువాణి!” నేను నీయొద్ద నేర్చిన విద్యసార్థకముగా నీయూరనె యొకసభఁ గావించి యందరినానందింపఁజేయవలయునని కోర్కె యున్నయది. ఇందుకు మీమేళమువారినందరిని రప్పింపవలయును. నేనును వారాంగననని యే యనిచుండుఁడు. నామానమును నా నైపుణ్యమునఁ గాపాడుకొనుచు మేళముఁ జేయుచుందును. మీకీవిషయమున నొక్కింతయు భయమును సంశయమునువలదు. నాయీయభిలాషముఁ దప్పకతీర్చవలయును. నామనోరథముతీరినవెనుక నీకువలయునన్ని సొమ్ములనుఁ గోరినంతధనమునుఁ గానుకగా నొసంగెదను.” అని మిగుల వేడుకొనుటయు నామంజువాణి తమపన్నగడకాఁ జెరింగినఁ దప్పక చేటువాటిల్లుననియు నీపని తనవల్లఁగాదనియుఁ జెప్పెనుగాని రాజలేఖ వలవనిబలవంతపెట్టుటచే మోమోటమున రాణిమాటఁ ద్రోసివేయఁజాలకయు ధనాశవలనను నెట్టకేలకు సమ్మతించి తనమేళమునంతను రప్పించి యాపురంబున నొకకుమ్మరివారియింట బసఁజేయించి యాసంగతి రాణికి నెరిఁగించెను. రాజలేఖయు సంతోషించి యానాటిరాత్రి కడురహస్యముగ మంజువాణితోడ మందిరము వెడలి కులాలగృహంబునకరిగి సమయము వేచియుండి తమమేళములోని విదూషకునితోడఁ గొంతమంతనమాడి రాజుకడకుఁ బంపెను. అంతనతండు చని “విజయనగరమునుండి యొకమేటినాగవాసము వచ్చినదనియు నామేళమునకు నాయకురాలై చంద్రరేఖయను మోహనాంగి కలదనియు గాంధర్వవిద్య నాచెలువకు నలువచెలువయైన సరిరాజాలదనియు నాటపాటలకు నెలవుదయచేయవలయుననియు నామె పగటిపూట వ్రతంబు కతంబునఁ బురుషులకంటబడరాదు. గాన విన్నవించితిననియు మీఁద దేవరచిత్త” మనియుఁ బ్రి

భువుగారికిఁ దమరాక విశదముఁ గావించెను.

కడుంగడు గానప్రియుండును మిక్కిలి గణికాప్రియుండును నగుటచే వాపలుకులు చెవులంబడినతోడనే రసాయనప్రాయములై దామోదరవర్మ నామోదరసనిమగ్నునిఁ జేసినవి. అంతటఁ బరమానందపరవశత్వమునంది యాతండు కొండొకసేపునకుఁ జిత్తముఁ దనవశముఁ జేసికొని యారాత్రియ సభ జరుగుట కనుజ్ఞతోడ వీడియంబుఁగూడఁ బుత్తెంచి యానాటికంతటితోఁ గొలువుచాలించి యెప్పుడు భానుడస్తమించునాయని తత్తరమొందుచుండెను. లోకములో వ్యామోహమన్న నిట్టిదియే కదా?

రాజలేఖయు రాజుగారిముదలకెదురుచూచుచు హాస్యకానిరాక నారయుచుండ వాఁడును నరుదెంచి "అమ్మా! తమరానతిచ్చినప్రకార మయ్యగారికి విన్నపమంపితిని. ప్రభువువారునుఁ దమవిద్యావైశద్యము నారయుటకే తమకపడుచున్నవారు. ఈరేయి తప్పక సభ జరిగింపవలయును. గాన మేళమును సర్వసిద్ధముగనుంచుమని యనుజ్ఞనొసంగినారు. కావునఁ దామునుఁ గైసేసికొని యాయిత్తము గావలయును. నేను మేళమునంతను సిద్ధపరచెదను" అని చెప్పి తనపనిలో వర్తింపఁదానేగెను.

రాజలేఖయు సర్వభూషణభూషితాంగియై జగన్మోహినియో యనఁ బ్రకాశించుచుఁ దనమనోరథము భంగముగాకుండ సమకూరఁజేయుటకునుఁ దనకు నాటిసభలో విజయముఁ జేకూరఁజేయుటకునుఁ దనయిలువేలుపు నారాధించి పయనమై మేళంబుతోడంగూడఁ గనుచీకటిపడువరకె సభాభవనమునుఁ బ్రవేశించియుండెను. రాజునుఁ దన సంగాతకాండ్రతోఁగూడ సూర్యాస్తమయసమయమగుసరికె భోజనాదికములాచరించి విలువగలవలువలను వెలలేని తొడవులునుఁ దాల్చి సమధికోల్లాసంబున బయలుదేరి హయములఁబూన్చిన శకటంబుల నాసీనులై వచ్చి సభాస్థానంబునంగల పీఠంబుల నలంకరించిరి. పిదప నొకనిముసమునకె "పాటనారంభింపవలసిన" దని మేళనాయకికి నుత్తరువు కానయ్యెను. అంతట రాజలేఖయు సర్వజనవశీకరణార్థంబుగఁ బ్రయోగించు

మంత్రరాజోచ్చాటనంబన మనఃకమలంబున క్షణమాత్రము పరదేవతాచరణ స్మరణంబాచరించి రసికతాగుణనిర్జిత రతిరాజగు రాజునకును సకలసుగుణభాజను లగుసభాజనులకును విమలనినదాపహసిత సకలమృదంగంబగు మృదంగమునకునుఁ గ్రమంబున నమస్కారణంబులుగావించి నిజమనోహారవశీకరణార్థంబుగ సంగీతప్రసంగంబె సంగించు నుత్సాహమున

సీ॥ కలికివీణియమీఁది గవిసెన నెడలించి చెఱఁగునఁగాయలు మెఱయఁదుడిచి
చక్కఁగా శ్రుతిఁగూడ సారెలల్లన నొత్తి మెల్లనఁ దంత్రులు మేళవించి
చెల్వైన మీటుచు జీవాళి పుట్టించి కరకంకణంబులు కరము మొరయ
సప్తస్వరములు మూర్ఛనలిర్వదొకటియుఁ గ్రాలుముప్పదిరెండు రాగములను

ఆ॥వె॥ వానిమిత్రములను వరశుద్ధసారంగ
మేళనముల నేర్పు మెఱసి బుధుల
మనములలర మంద్రమధ్యమతారక
మానసగణి నెరపె గానసరణి॥

చ॥ మలయుచు రాజలేఖ ఘనమర్దళ నాదముఁ దాళనాదముల్
గలితవసంతకాల కలకంఠవినిర్జిత కంఠనాదముల్
లలితకరాబ్జకంకణ నినాదము వీణియ మేలినాదముల్
గలసి చెలంగ జంత్రమున గాత్రమునన్ వెలయించె గానమున్॥

క॥ మృదుమధురలలితపదములఁ
బదములఁ బద్యములఁ గూర్చి భాసురఫణితిన్
ముదమున దామోదరుపై
సుదతీరత్నంబు పాడెఁ జోద్యంబలరన్॥

ఈకరణి నాతరుణి గాంధర్వవిద్యాసరణి నెరపుటయు

క॥ ఆ గాననినదవిభవము
రాగాంబుధి ముంచియెత్తె రసికుల నెల్లన్
బాగై స్వర్గములాగై

భోగేచ్ఛనుఁ బొడమఁజేసెఁ బురుషులకెల్లన్

క॥ ముగుదలనుఁ జేష్టలుడిగిరి
మృగములుమదిఁజొక్క నంకురించెను మ్రోడుల్
దగఁబాములాడె జగమునుఁ
దగులమ్మున మరచియుండె దామోదరుఁడున్॥

అనంతరమున మర్దళవాద్య రవహృద్య తాళానవద్య నాట్యవిద్యఁ జోద్యంబుగఁ బ్రవిస్తరించి నెరపందలంచి

చ॥ ఘనకబరీభరం బలఁతికౌనువడంకఁగ మేలిబాహలీల్
చనుఁగవఁ దారహారములు సందిటుదండలుఁ దూగియాడఁగా
మనములు మోహసాగరనిమగ్నములై సభికుల్ చెలంగ న
ర్తనమును రాజలేఖ చతురత్వమెలర్ప నొనర్చెఁ దత్తటిన్॥

ఇట్లు కరమాశ్చర్యకరముగ నృత్యాభినయంబులు మనోహరంబుగనొనర్చిన నారాజముఖి తౌర్యత్రికంబునుఁ గాంచి దామోదరవర్మ యమందానందకందళిత హృదయారవిందుఁడై యమ్మంజువాణిచేయు మంజువాణి నలువరాణి యగువాణియో గంధర్వసుందరీమణియో యప్సరస్త్రీశిఖామణియో యని యద్భుతసాగరనిమగ్నుఁడై నేత్రంబులును శ్రోత్రంబులును మాయాపణ్యస్త్రీయధీనంబులుఁజేసి చిత్రపటంబుచందంబునఁ జేష్టలుఁదక్కియుండెను. సభ్యులును నచేతనులై యానందరససాగరంబునం దోలలాడి యనేకరీతుల నానాతినిఁ బ్రస్తుతించిరి.

అంతఁగొంతసేపటికి రాజుగారి యాజ్ఞానుసారముగ సభసమాప్తము కాబడెను. రాజలేఖకు విలువగల కనకాంబరంబులును, వెలలేనిరత్నాభరణంబులును, గణింపరాని ధనమునుఁ, గర్పూరతాంబూలసహితంబుగ బహుమానమొసంగఁబడియెను. రాజును, మిత్రులునుఁ బురజనులును సభాసదనంబునువిడిచి తమతమ శయనమందిరంబుల కరుగుదెంచిరి. రాజలేఖయు మేళమువారితోడఁ గూడ కులాలగేహమునకేగెను.

దామోదరవర్మ సంగీతసభాసద్మంబున మాయావేశ్యాకాంతయగు రాజలేఖయొక్క రూపరేఖావిలాసంబులఁ గనుంగొన్న క్షణంబుమొదలు మదనశరనిర్భిన్నహృదయుండై పరిపరిదెరంగులఁ బరితపించుచు నమ్మించుబోణి గానవిద్యాప్రవీణతకును భరతశాస్త్రనైపుణ్యతకును జాణతనంబునకును నరుదందుచు నానందమునందుచు నడుమనడుమ నావెలయాలి కంఠస్వరంబుపోలిక తన యిల్లాలగు రాజలేఖ గళస్వరంబు నించుక పోలియున్నదని యనుకొనుచు నెట్లయిన నాసుందరీరత్నముతోడి పొందుసేయందలంచి తొందరనొందుచు క్షణములు జాములుగ నెంచుచు నాగడియ లెట్లో గడపి సభచాలించి మిత్రనికరముతోడ నశ్వశకటారోహణుండై మోహపరవశంబగు దేహముతో చిత్తకాంతాధరాయత్తంబగు చిత్తంబుతో విన్నదనంబునకు సదనంబగు వదనంబుతో విలోలంబులగు సకలాంగంబులతో శయ్యాగృహంబునం బ్రవేశించెను. నిద్రాసమయంబగుటచే మిత్రులందరు నెవరిశయ్యలయందు వారు శయనించి నిద్రించుచుండిరి. దామోదరవర్మయుఁ దనతల్పంబునంబవళించి పంచశరశరపీడితహృదయుఁడగుటచే నెంతకును నిద్దురపట్టక నెచ్చెలుల కందరకును నిద్రవచ్చునందాకఁ దానును నిదురించువానిఁబోలెఁ బరుండియుండి శయ్యపైనిటునటు నాలుగైదుమారులు పొరలి నేఁడెంతకునుఁ దెల్లవారదోయని తలంచుచు మెల్లనలేచి గడియారము నొద్దకుఁజని వేళఁజూచి మరల శయ్యకడకరుదెంచి యటనుంచి మరలి దొడ్డితలుపులు తెరచి పెరటిలోనికరిగి యాకసమువంకఁగని తారలందిలకించి యటనుండికదలి మరల శయ్యకడకును నక్కడినుండి గడియారముచెంతకును నచ్చోటనుంచి పెరటిలోనికిని రెండుమూడుమారులు తిరిగితిరిగి తుదకుఁ బ్రాణమువిసివి పానుపుపైఁబరుండి చంద్రరేఖనుఁదలంచుచు నప్పుడేచని యచ్చెలియంగలయందలంచుచు మరల నంతటిసాహసమునకు మనంబునలజ్జించుచు నిత్తెరంగునఁ గాముకజనోచితంబులగు వేదనలంబొరయుచు భగవానుఁడగు భానుని రాకఁగోరుచుఁ ద్వరపడుచుండెను.

అంత నెక్కొంతసేపటికి రాజలేఖ నేఁడు తనవిభునిఁ గైవసముఁజేసికొ

నంగలదని పలుకు గగనభారతి కంఠధ్వనియో యన మందిరాంగణమునుండి తూ
ర్యధ్వనివినవచ్చెను. మదనజ్వరపీడితుండగు దామోదరవర్మ సకలాంగంబులు
నిట్లై తెల్లబారెనని చూపుటకోయన దిక్కులు తెలతెలబారెను. పద్మినీకాం
తావియోగజనిత విరహక్లేశభర మనుభవించిన పాంథుండగుటం గృత్రిమవారవ
నితా జనితాతిశయతాప మనుభవించు దామోదరుని యవస్థకు మనసుకరగి వే
గిరమె చనుదెంచెనోయన జగముచుట్టము పొడుపుకొండమీదం బొటుక్కున
బొడిచెను. కపటధనకామినిపై దామోదరుండిట్లై రాగముంగలిగి యున్నాడ
ని తెలియంజేయుటకో యనం బద్మబాంధవుండు రాగసహితుండై చెలంగుచుం
డెను. సకలజనులునుం దమతమకృత్యములం బ్రవేశించుచుండిరి.

ఇట్లు తెల్లవారిన దామోదరవర్మ యెట్టెట్టో ముఖప్రక్షాళనాది కాల్యకర
ణీయంబులు నిర్వర్తించి యొకరహస్యగృహంబున కరుదెంచి శశిరేఖమేళములో
ని విదూషకుని రావించి వానిముఖంబున నావెలవెలందితోడం గామక్రీడల నో
లలాడం దనకుంగల తలంపెరింగింపందలంచి యట్లుచేసెను. హాస్యకాడునుం బ్ర
త్యుత్తర మేమిచెప్పుటకును నుపాయముతోచక వ్యతిరేకములు పలికిన నృపుం
డేమిచేయునోయనుభయమున వల్లెయని యంగీకారసూచకంబుగంబలికి య
చ్చోటనుండి వచ్చుచుం దానొనర్చినయపరాధమునకుం దనవల్ల రాజలేఖకేమికీ
డుమూడనున్నదోయని భయమందుచు బసలోనికివచ్చి రాజలేఖయెదుటకు రా
జాలక తనలోందానె మించినపనికిం జింతించుచుండెను. రాజలేఖయు వాని
ముఖలక్షణంబులు పలక్షించి యాతండుమనంబున నేమికతంబుననో బెగడొందు
చున్నట్టు కనిపెట్టి జరిగినవృత్తాంతమంతయు నడిగి తెలిసికొని యందులనేమి
యు భంగములేదనిచెప్పి వానిభయముం దీర్చి నాటిరేయి తప్పక ప్రభువుగారి
యాజ్ఞాప్రకారముగం జంద్రరేఖ ప్రవర్తింపంగలనని విన్నవించి రమ్మని యం
పిన వాడును మరలంజని రాజునకు రాజలేఖయుదంతమును విన్నవించిన నతం
డు నిరుపేదకు నిక్షేపంబుదొరకిన చందంబున డెందంబున మందంబగు నానం
దంబునొంది సూర్యాస్తమయసమయమును వేచియుండి యంతవరకును శృంగా

రవనవిహారములచేతను, నాటపాటలచేతను, సంగీతహాస్య శ్రవణాదికములచేతను
బ్రొద్దుపుచ్చుచుండెను.

దామోదరవర్మ నేడుమొదలు వారాంగనల సహవాసమిట్లై విడువంగ
లండని యెరింగించుభంగిని కమలాప్తుండు కమలినీకామినీమణుల సాంగత్యంబె
డంబాసి పగలెల్ల పద్మినీసంపర్కంబునంజేసి సంభవించిన పాపపరిహారార్థమో
యనం బడమటిసముద్రమునం గ్రుంకెను. మాయాగణికాంగనంగన్న దామో
దరవర్మ నిట్లై మోహాంధకారంబు గ్రమ్మెనన్నట్లు గాఢాంధకారమెల్ల యె
డలవెల్లివిరిసెను. అంతకుమున్నె దామోదరవర్మ శయనగృహంబును నలంకరిం
పంజేసి పన్నీటజలకమాడి కనకాంబరంబులుగట్టి విరిసరంబులును మణిభూష
ణంబులునుం దాలిచి శ్రీగంధాది బంధురసుగంధ ద్రవ్యములను నుత్తమములగు
నత్తరువులను నలంది భోజనతాంబూలాదికము నొనరించి చంద్రరేఖరాకకు రా
కాచంద్రునిగాకకుం జకోరగములవలె వేచియుండెను. చంద్రరేఖయు జలక
మాడి శుభ్రచేలమునుధరించి తొల్లింటియట్ల యిష్టదేవతంబ్రార్థించి మేలిముసుం
గువైచి జగన్మోహినియో యనంజెలంగుచు రాజనియత క్రీడాసౌధంబునకు న
రుగుదెంచెను.* * * * *

«ఆహాహా! చంద్రరేఖసౌందర్య మెంతసంస్తవనీయము? నేనెందఱినో
వారసుందరులనుం జూచితినిగాని యీయందముఖికెనవచ్చు నందకత్తె నెందు
నుంగానను. ఆమొగము నందమును నగవుచందమును నడతీరును జడసౌరును
కనులసొంపును వీనులసొంపునుం గరములబాగునుం జికురములలాగును నెంతైన
బాగడదగినది. ఆసుకుమారి సౌకుమార్యమునుం గడుశ్లాఘనీయము. సౌకుమార్య
మేయననేల? చక్కందనమునకేనయగు జవ్వనమును దానికిం జాలినజాణతనము
ను దానికనుగుణమగు సరసగుణమును దానికిందగిన చదువరితనమునుం గలిగి
యుండుటచే శీతలమును సౌరభమును స్వచ్ఛమును మృదులమును మనోజ్ఞమును
నగు మలయమారుతమువలె నెల్లర హృదయముల నలరించి యాకర్షించు నావా
రకాంతయే సర్వజనశ్లాఘాపాత్రమైనది. సౌందర్య సౌకుమార్యాదులకేమిగా

ని యాకలికి వినయములును విలాసములును నేర్పులును గారాములును ముద్దులును ముచ్చటలును మచ్చికలును మన్ననలును వగలును ఒద్దికలును వలపులును సొలపులును మరియే వెలవెలందులయందునుం గానరావు. ఇంతచనువిచ్చు చెలువలును నింతమనసిచ్చు చెలియలునుం గులకాంతలయందును నరుదు. ఔరా! వారసుందరులయందుంగూడ నింతటి సౌశీల్యముగలవారలుందురా? కులకాంతల కడ నిన్ని సుగుణములె యున్నచో నిక నాసౌఖ్యము చెప్పనా? అక్కటా! యెక్కడిమాట! అంతటిమహాభాగ్య మెంతటివారికి? అదిమిగులదుర్లభము. కాననే నావంటి నవనాగరికశిఖామణులందఱు నిరంతరము వేశ్యాసుందరుల పొందు గోరుచుందురు. పలుపలుకులేల? కలకాలమట్టి కులుకులాడితోడి పీడనిచెలిమిచేసిన ప్రోడయగువాని జవ్వనమే జవ్వనము. వానిజీవనమే జీవనము. వానిజన్మమే జన్మము. నాసొమ్మెల్ల వమ్మైనను నారాజ్యము పూజ్యమైననుం గానిమ్ము. నేనాయాటబోటినెడంబాసి క్షణమైన వలపునిలుపంజాలను. నేండాచంద్రరేఖ వ్రతభంగమైన నగుంగాక? ఇప్పుడె యామెప్పుల కుప్పనుగప్పించి దానితోడనె సొగటాలో నెత్తమో యాడుచుం బ్రొద్దుపుచ్చెదను." అనుచు మఱునాఁడుదయమున దామోదరవర్మ విహారమందిరమున బంగారుగద్దియంగూరుచుండి యాలోచించుకొనుచు సేవకునింబిలిచి తానునిశ్చయించుకొన్న ప్రకారమా వారాంగనకు వర్తమానమంపెను.

మఱికొంతసేపటికి భటుండటకరుగుదెంచి "స్వామీ! కులాల గేహంబుననున్న మేళమువారు నేటివేకువజాముననె పయనమై యెటకో యేగినారఁట? యెక్కడకరిగిరో యెవ్వరునెఱుంగరఁట!" అని విన్నవించినతోడనే దామోదరవర్మ చిత్తముత్తలిల్ల నచేతనుండై కొంతసేపటికి నొడలెఱింగి సేవకునిం జూచి విస్మయముతో నిజమేనా? యని ముమ్మారడిగెను. నిక్కమే! యని మరల వాఁడుత్తరము జెప్పెను.

ఆమాటలువిన్న దామోదరుని హృదయమపుడెట్లుండెనో ఊహింపనెవ్వరివశము? రసజ్ఞులగు మాచదువరు లిందలియథార్థ మనుభవజ్ఞులవలన గ్రహింతురు గాక! యనివిడచినందుల కీసందర్భమున మన్నింతురుగాక!

అప్పుడు దామోదరవర్మ విస్మయమును విచారమునుబొందుచు నంతకంతకు మారవికారమునకులోనై తనలోనిట్లని తలపోయందొడంగెను. "ఔరా? చంద్రరేఖ నిన్నటిరేయి నన్నెంతమన్ననజేసినది? నాయెడనెంతగారవముంగనుపరచినది? నాసన్నిధి నెంతభయభక్తులతో సంచరించినది? నాకెంతచనువిచ్చినది? నిక్కముగం జనువిచ్చినట్లు నటించినదే? ఆప్రేమయంతయు నింతలోనేమియైనది? అదినిజముగ వారాంగనయైయుండునా? దానికంఠస్వర మచ్చముగ నారాణి రాజలేఖనుం బోలియున్నది. ఈసంగతి మొన్నను వీణవాయించుచు గానవిద్యం గనుపఱచునపుడే నాలో నేననుకొన్నాను. ఒక్కకంఠస్వరముమాత్రమే కాదు. దానిరూపమును సరిగ నాకులకాంతనె పోలియున్నది. ఈవిషయమునుగూడ నామనమున నించుక యనుమానము నిన్నటిరేయి క్రీడాసమయముననె యంకురించినది. అది నిక్కముగ రాజలేఖయేయగును. ఇందుసందేహములేదు. కానియెడల నది యిప్పుడేల కానరాకయుండును? ఏల వేకువవేళనె యేగవలయును? కాదుకాదు. నాయంగనకు సంగీతమునం బ్రవేశమేలేదు. మరినృత్తగీతాభినయముల నింతప్రవీణతకలుగుట క్షత్రియస్త్రీలకీకాలమున నసంభవము. కాననిది పొసంగదు. ఇకనెవ్వరనుకొందును? వెలవెలందియే యగునేమో? వెలవెలందియేయగునెడలం బగటివేళ మేళముంజేయరాజాలననుటకు మూలమేమి? వ్రతమా? ఆటవెలందులకు వ్రతమేమిటి? తానంతరహస్యముగ వర్తించుటకుం గతమేమియున్నయది? అదినిక్కముగ రాజలేఖకాకున్నను నాటబోటిమాత్రముకాదు. ఇందులసందియ మింతయులేదు. ఆజవ్వని యెవ్వరైననేమి? బృందారకవారసుందరీరత్నములం దలందన్ను సౌందర్యముగల యాచంద్రవదనతోడి నిత్యానందము నందఁగల్గుటయె ప్రధానము.

ఆచక్కదనముల చుక్క నిక్కముగ నాకుందక్కినదనుకొంటిని!! ఇంతటి మందభాగ్యున కంతటిమహాభాగ్యమా? అక్కటా! ఎక్కడిమాట! అదికలలోనివార్తయే.

ఆహా? త్రిభువనమోహిని యనఁదగిన యీమనోహరాంగియెవ్వరో? దానిభోగమనుభవించు పుణ్యపురుషుఁడెవ్వరో? అతండెధన్యుండు. అతండెమాన్యుండు. హా! చంద్రరేఖా! ఎంతపనిచేసితివి?" అనుచు నిట్టూర్పుపుచ్చి యంతకంతకు విరహమధికమగుచుండ నేదియోయోజించుచుఁ గొన్ని నిమిషములూరకుండి యంతహృదయముచెదరి నలుకెలంకులుఁ గనుంగొనుచు నెదుర నొకపీఠముపైనున్న శృంగారగ్రంథము నొక్కదానింగాంచి యది చదువమనసుపుట్టి యాపుస్తకమునుఁ గైకొని విప్పిచదువఁబోవ నందుండి యొకకాగితము క్రిందరాలెను. అదిచూచి యేమోచూడవలెనని దానినిఁ జేతఁబట్టిచూడఁగా నందిట్లుముత్యములకోవవలె నక్షరములుఁగన్పడ మనమునఁగుతూహలమునొందుచు నిట్లని చదువమొదలుపెట్టెను.

క॥ శ్రీమహితరూపసంపదఁ
గామకళావైభవములఁ గ్రాలెడు రసిక
గ్రామణికిని ధీమణికిని
దామోదరవర్మమణికి ధన్యాగ్రణికిన్

తే॥గీ॥ చరణసేవకురా లగుచంద్రరేఖ
యతులభక్తిని శతనమస్కృతులొనర్చి
మేదురంబగువగ మదిఁబాదుకొనఁగ
ననుపుతెంచుకొత్త వ్రాయువిజ్ఞాపనములు.

తే॥గీ॥ మిత్రరత్నమ? నేఁడు మీమైత్రికతన
లోకమే నాకమయ్యెను నాకునైన
నేఁడుదరియుంట నీకనిటనిలువరామి
నరుగుదెంచెద నాదుమందిరమునకును.

క॥ వ్రతముకతమ్మున నిజముగ
బతివనఁదగు నిన్ను బలిమిఁబాసెదమరలన్
జతగూర్పఁ గాతమనలన్

జతనమ్ముఁ ధాతసరగ సత్కృపచేతన్॥

ఆ॥వె॥ కాలగతినినరుగఁ గలిగితి నేగాని
పాయఁజాలికాదు ప్రాణనాథ!
చిత్తమందుఁగల్గు చింతలెల్లనుఁదక్కి
దివ్యచిత్తమునకుఁ దేవలయును.

ఇట్లు
విన్నవించువిధేయసేవకురాలు } చంద్రరేఖ.

ఇట్లుగల యాలేఖనుఁజదువుకొని యర్థమునుగ్రహించి యందలిపదసందర్భమునకును భావగాంభీర్యమునకును వాగ్మాధుర్యమునకునుఁ జంద్రరేఖచర్యలకును నాశ్చర్యమునొందుచు "కాలవశమున మందిరమునకరుగుచుంటినిగాని నీయందనురాగములేక కాదు. మరల మనలనిరువుర సరగున విధాతజతగూర్చును గాత" యను లేఖలోనిమాటలనుఁబట్టి యామధురవాణి మరలనెన్నటికైనఁ దనవశముకాఁగలదను నాశహృదయమున నుదయింపరేకెత్తిన తమకంబు నించుకలోలోన నడంచుకొనుచు మరలనది "యందనిమ్రానిపం" డనితలంచి మనంబునఁ బెనంగొను విరహాభరంబునవేగుచు వెచ్చనూర్చుచు మరలమరల నాలేఖనుఁ బఠించుచు నాజవరాలిగుణగణంబులు సారెసారెకు శ్లాఘించి మెచ్చుకొనుచు మోహపరవశుండై యన్నమును నీరునుఁగొనక ప్రొద్దుగ్రుంకుటయుఁ దెల్లవారుటయునెఱుంగక తెగనితగులంబునందగిలి మిగులవగలంబొగులుచు నున్మత్తునిచందమున నుండెను.

చెలికాండ్రతని ముఖలక్షణంబులునుఁ జిత్తవైకల్యంబునుఁ జేష్టలును నెఱింగి యట్టియవస్థకుఁ గారణమారసి తెలిసికొని తాపోపశాంతికై యనేక శీతలోపచారములనుఁ జేయుచుండిరి. ఇట్లు రెండుమూడుదినంబులు కడచినకడపట మదనతాపనివారణము నిమిత్తము శృంగారవనవిహారమున కరుగఁదలఁచి స్నేహితులతోడఁగూడ దామోదరవర్మ హయంబులఁబూన్చిన శకటంబునఁగూర్చుండి పురవీథులంగల వింతలదిలకించుచు మెల్లమెల్లనఁజనుచుండెను. అంతఁగొంత

దూరమరుగునప్పటి కొకసుందరమందిరమునుండి శ్రవణానందముగ గానము వి
నవచ్చెను. వినవచ్చుటయు నటనుండి శకటంబును మెల్లమెల్లనఁదోలించు మ
నాలకించుటయు నాసంగీతధ్వని యతిమృదుమధురమై స్త్రీకంఠముగాఁటయే గా
క మున్నొకప్పుడు విన్న స్వరమువలెఁ దోఁచుటయు దామోదరవర్మ యామం
దిరము ముందర శకటమునునిల్పి మిగుల నాసక్తితో వినుచుండెను.

రాజలేఖయు నాసమాచారమునుఁ దనచెలిమికత్తియలచే నెఱింగి మంచి
సమయములభించెనని సంతసించుచుఁ దనవిద్యావైశద్యము ప్రకాశింప వసంత
కలకంఠంబులకంఠమునకు వింతరుచులు గల్పించు నవ్యక్తమధురంబగు నిజకంధర
స్వరంబున నివ్విధంబునఁ బాడనారంభించెను.

చ॥ సురుచిర రూపసంపదయుఁ జొక్కపుఁబ్రాయము సర్వసద్గుణో
త్కర మనురాగమున్ మదనతంత్రకళారతి గల్గియున్ మనో
హరతరకాముకేళి కనువైనలకామిను లింటనుండఁగాఁ
బురుషులు వారకామినులభోగముఁ గోరఁగ హేతువేమొకో?

చ॥ తరుణరసాలపల్లవవితానముఁ గత్తుకబంటిగా మహా
దరమునమెక్కిమించిన ముదంబునఁ గ్రోల్చెడుమత్తకోకిల
స్వరలగుగాణలింటఁ గులభామిను లైచెలువారుచుండఁగా
బురుషులు వారకామినులభోగముఁ గోరఁగ హేతువేమొకో?

చ॥ సరసతఁగల్గి చిత్రపటజాలములన్ లిఖియింపఁజాలి దు
స్తరతరలాస్యముల్ భరతశాస్త్రవిధానములన్ గ్రహించి శ్రీ
కరగుణమాన్యలైనకులకామిను లింటఁజెలంగుచుండఁగాఁ
బురుషులు వారకామినులభోగముఁ గోరఁగ హేతువేమొకో?

ఇవ్విధంబున నవ్వధూమణి పాడినపద్యములు మూడునువిని దామోదర
వర్మ కంఠస్వరమునుఁబట్టియు సంగీతవిద్యాప్రావీణ్యతనుఁబట్టియు గానము సే
యునది చంద్రరేఖగాభావించియుఁ దనమందిరమునకు నరుగఁదలంచిన యా
ములంత విజయనగరమున కరుగక యచ్చటనుండుటకుఁ గారణమేమనివిచారిం

చి మున్ను తనకు లేఖయందు వ్రాసినరీతి నిజపురమునకరిగి మరలఁ దననిమిత్త
ము రానోపుననియు ననుపమాన గానవిద్యాధురీణయగుటచే వచ్చినతరుణమున
నె తనరాణివాసము సభచేయించి సంగీతకలన నామోదము నొందుచుండబో
లుననియు నిశ్చయించి యామోహనాంగి మరలఁ దనకుఁదక్కుటకు మిక్కుట
ముగ సంతోషించుచుండెను. కాని యాపాడినపద్యములయర్థమునుఁ బట్టిచూ
చిన వేశ్యకాంతఁట్టి విపరీతభావముగలపద్యములుఁ బాడుదురా! యనుసంశయ
ముతోఁచి యాశ్చర్యమునొందుచు హేతువు నాలోచించుకొనుచుండెను. పి
మ్మట రాజలేఖ యీతీరునఁబాడఁదొడంగెను.

చ॥ కొత్తఁగఁబల్లవుల్ దనియఁ గొన్ని దినంబులు లేనిమూరముల్
హత్తఁగఁజేసి వాతెరఁ బ్రియంబలరన్ జవిచూపి చెక్కులన్
మెత్తనముద్దులిచ్చి కడుమెల్లనలాలనఁజేసి విత్తము
వ్వొత్తుగలాగియోసరిలు వేశ్యలఁగానఁగలేరు పూరుషుల్

చ॥ చిత్తరిరూపులన్ పలపుఁబెంచెడుచూపుల జుంటితేనియల్
జొత్తిలుపల్కులన్ మిగుల సొంపులుగుల్కెడు చెక్కుఁదళ్కులన్
జిత్తములన్ గరంచి బలుచిత్రములన్ హావణించి నేర్పునన్
విత్తములన్ హరించు నలవేశ్యలఁగానఁగలేరు పూరుషుల్

ఉ. చిత్తులగుత్తులన్ గపటచేష్టలవిత్తులుఁ గల్లమోహపుం
దిత్తులు మేటిసత్తులునుఁ దియ్యనితేనెలు మెత్తిసట్టిమేల్
కత్తులు వేరువిత్తులునుఁ గామకకోటికివిత్తు లెల్లరో
తొత్తులుమత్తచిత్తుల నధోగతిచేయు మహావిపత్తులున్

క॥ మనసిచ్చి మాటలాడక
మనసునవలపింతలేక మాయలకూర్మిల్
ధనమునకు నెరపువేశ్యల
నెనరుమదిని నమ్మువాఁడు నెరజాణుండే?

ఆ॥ వె॥ నీతిజాతిలేక నీచులతోనైన

రేలుఁబవలుఁగాము కేళిఁ దేలి
చూచుపరిజనమిగులఁ జుల్కనయ్యెదోఁచు
రో వెలందిబ్రతుకు రోతకాదె?

ఈరీతి నానాత్రిపాడుచుండుటయు దామోదరవర్మ మిగులఁ దనచిత్తమున నద్భుతము నొందుచు నిట్లనివితర్కింపసాగెను. "ఆహా? ఏమీ యీయాశ్చర్యము? అంతకంతకీయుదంతము మిగులవింతగనున్నదే? ఈసంగీతముఁ బాడు శృంగారవతి యెవ్వతెయోగాని గాత్రమునుఁబోల్చిచూచిన నచ్చముగఁ జంద్రరేఖ కంఠస్వరమువలెనున్నది. గానవిద్యానిపుణత్వము నెన్నినను నట్లెయున్నయది. కాని యీకనకాంగి యెబ్భఁగినైన వేశ్యాంగనలనే నిందించుచుండుటచే వారకాంత కాదేమోయని సందియముకలుగుచున్నది. వారకాంతయే కానియెడల దదితరకాంతలింతటివిద్యావతులగుట మిగులదుష్కరమగుటచే నిదియంతయు నాయంతరంగమున కెంతయు వింతగఁదోచుచున్నయది. మరియు రతికాంతుండు రోషితస్వాంతుండై కఱకుటమ్ముల జాఱుచుచుఱుక్కునఁ జిత్తమును గాడనేయుచున్నవాఁడు. ఇఁక నొకనిమిషమైన నాలసించితినేని మారుండు మననీయఁడు. కాన నీయంతఃపురంబున నెవ్వరైన రాజకాంతలుండిననుండుదురుగాక! మీఁద నేమైననగుఁగాక! ఇత్తరుణమ్మున నత్తరుణీమణిఁ గన్నులారఁజూచి రాకమానఁజాలను." అనినిశ్చయించి చయ్యన నామందిరంబులోనికిఁజనుదెంచి రాజలేఖ యున్నయెడకరుగుదెంచెను.

అంతనాకాంతామణియుఁ దనమనఃకాంతునిరాక నెఱిఁగి సంతోషాక్రాంతస్వాంతయై సరగునలేచి యెదురుగానేగుదెంచి నమస్కరించి తోడ్కొనివచ్చి లజ్జాభయభక్తి వినయనయంబులు ప్రకాశింప నుచితాసనంబునఁగూర్చుండఁజేసి తానొక్కప్రక్కనొదిగి నిలుచుండి వింజామరమునుఁగైకొని వీచుచుండెను.

నెచ్చెలులతోడి రాజలేఖతప్ప యచ్చట నితరులెవ్వరునుఁ గానరాకయుండుటఁగాంచి దామోదరవర్మ తనకిదియంతయు నింద్రజాలమువలెఁదోచి

చిత్తరువుచందమున నిశ్చేష్టుండై కొండొకవడి కూరుచుండియుండి యద్భుతానందంబులుల్లంబునమల్లడిఁగొనఁగులకాంతనుఁ గనుంగొని మెల్ల మెల్లననిట్లనియెను

"మనోహరీ! ఈవిచిత్రమేమి? గానవిద్యాధురీణు లిందెవరుఁగానరారు ఇంతదనుక నిటసంగీతముఁ బాడినవారెవరు? దాచక చెప్పవలయును." అనియడిగిన నామగువ చిరునగవున "నాథా! ఇపుడిందు గానము నెరపిన యది దేవరవారి చరణసేవకురాలగు రాజలేఖయే. ఆపాట యవచాటముగ వీనులసోకుటచే గానవిద్యను జాణతనంబుచాలనిదగుట రసికశేఖరులగు తమచిత్తమున కెంతచీకాకు కలిగించియున్నదోగదా యని సిగ్గువడుచున్నది." అనుటయు నతండు నివ్వెరపడి యబ్బాగమునఁ "గలికీ! ఏమీ? నీవింతటి గాంధర్వవిద్యావిశారదవా? నిక్కమేనా? ఇటుఁజంద్రరేఖ లేనేలేదా? చిత్రము? గాంధర్వమునందింతటి పాండిత్యమెప్పుడెందు నేర్చితివి?" అనుటయు నాచంద్రవదన సాంద్రానందహృదయయై హృదయవల్లభా! సేవకురాలాగ్రహపాత్రురాలైనను ననుగ్రహించి నేరములుసైరించి మన్నించెదరను విశ్వాసముతో విన్నవించెద నవధరింపుడు. ఏలినవారియుల్లంబును రంజిల్లఁజేయ విజయనగరమునుండి మంజువాణియను నొక వేశ్యామణింబిలిపించి యామెయొద్దఁ దౌర్యత్రికము నభ్యసించితిని. నానేర్చినవిద్య మనోనాథులగు దేవరవారిసన్నిధిఁబ్రదర్శించి సాఫల్యము జేయఁదలంచి నాఁడుసభాసదనంబున జంద్రరేఖనై ప్రవర్తించితిని. మీఁదటివృత్తాంతము హృదయేశ్వరులకువిశదమె. తమయనుగ్రహమునుసంపాదించుకొనుటకై నెరపిన యీకృత్రిమకృత్యంబునకు నాపైనలుగక కరుణించిచేపట్టి రక్షింపబ్రార్థించుచున్న దానను."

అని వేడుకొనుటయు దామోదరుండామోదరసనిమగ్నుండగుచు నాతలోదరినిఁ గౌఁగిలించుకొని చుబుకంబుఁబుణుకుచుఁ జెక్కుటద్దంబులుముద్దుగొనుచు "ముద్దులగుమ్మా! చిన్నవాఁడె యగ్నిసాక్షిగఁబెండ్లియాడిన నాపాలిభాగ్యదేవతవగు నీసుగుణంబులును సుశీలమును నైపుణ్యమును సకలసుకలాభిజ్ఞతయును వేలనైకనుంగొనజాలక గణికాంగనలంగూడి యున్మత్తుండనై ప్రవర్తించి

నిన్ను శోకముపాలుచేసి పైకముంబాడుచేసి రాజలోకములో నపకీర్తిపాలైతిని నేఁడు నీవు వీణియమీటుచుఁ జేసిన యుపదేశముచేఁ బ్రభాకరోదయముచే విరియు గాఢాంధకారముచందమున నాడెందమునఁ గ్రమ్ముకొనియున్న యజ్ఞానము చెల్లాచెదరైనశించి సుజ్ఞానోదయమై మదీయహృదయమునుఁ బ్రకాశింపఁజేయుచున్న యది. సాధ్వీరత్నమా! నీప్రభావమెఱుంగనేరక యింతదనుక నీ సాంగత్యమురోసిన వెంగలినగు నాపైనీకరుణాపాంగమునుఁ బ్రసరించి నన్ను మన్నించుము. భగవద్విలాసమున "నరచేతనవనీతమునిడుకొనిఘృతమునకైయూరివారిదేవురించినగతి" నిదివరలో సంచరించితిని. గతజలసేతుబంధనము దానిఁదలంచిచింతించిన బ్రయోజనమించుకయులేదు. కావుననిపుడు త్రికరణశుద్ధిగా నిదెబాసచేయుచున్నవాఁడను." అనిచేయిబట్టుకొని 'ప్రాణేశ్వరీ! యీక్షణంబు మొదలు ప్రాణమున్నంతవరకు నిన్నెడఁబాసి వారకాంతలనుగాని జారకాంతలనుగాని కలనైనఁగన్నెత్తి చూడనైనఁజూడ. తలఁపనైనఁదలఁప. నిది ముమ్మాటికినిక్కము. నీహృదయమున సంతాపమునుఁదక్కి యుండుము అనుటయు నారాజలేఖ 'మహాప్రసాదమ' ని మోదమునఁజిరకాలమునకు సఫలమనోరథంగా దన్నొనర్చినసర్వేశ్వరుని చరణస్మరణమునుఁజేయుచు నచ్చటనే మిత్రబృందముతోడంగూడ మనోహరునకు విందులొనర్చి వీణాగానాదివినోదమున నాథుని సంతృప్తునిఁజేసి మనోహరుని మనోవృత్తినిఁబట్టి నేర్పునఁవర్తించుచు నతనిమనోరథంబులెల్లందీర్చుచు నఖిలభోగములనుభవించుచు, నిఖిలవిధముల రాజ్యతంత్రముల నాథునికిఁదోడ్పడుచు, సకలసంపదలు సమృద్ధిగఁగలిగి మందిరమును భూలోకనాకమట్లుగావించుకొని సకలసౌఖ్యములననుభవించుచు స్త్రీలోకమునకెల్ల సన్మార్గసందర్శకురాలయి సత్కీర్తి నివహించి మించెను.

15995

15995

పేజీ	పంక్తి			
1	13	రాజలేఖయనుబాలిక	తరువాత	యల్లారుముద్దుగానఁదయించెను. బాలకులు లేకపోవుటయు బాలిక (అనిచదువవలెను)
6	14	నావినయములును	తరువాత	నానందజనకములుగాక వారవనితల నక్కటవినయములును (అనిచదువవలెను)

1. వాసంతిక — ఇదియొక చక్కనిమాసపత్త్రిక ఇందు చక్కని

లు, నాటకములున్ను గనవి ప్రకటింపబడు స్త్రీలకును

పురుషులకునుగూడ నుపయోగించును. చందా సం॥రంకు పోస్టేజీ

వలయువారు వాసంతికా మేనేజరుగారికి తెనుకు కృష్ణాజిల్లా అని

2. శ్రీవణానందము (శృంగారప్రబంధం) ...

3. బుద్ధచరిత్రము (ప్రబంధము) ...

4. పాండవవిజయం (నాటకము) ...

5. బాలరామాయణం ,, ...

6. ఐశ్వర్యపట్టాభిషేకం ,, ...

7. పాండవాశ్వమేధం ,, ...

8. మృచ్ఛకటిక ,, ...

9. చండ్రప్రభ చరిత్ర ...

10. విక్రమాంకదేవచరిత్ర ...

11. పాణిగృహీత (శృంగారప్రబంధం ...

12. శుకరంభాసంవాదం ...

13. రసికానందం ...

14. అష్టకములు (సంస్కృతం) ...

15. స్త్రీనీతికథామంజరి ...

16. స్త్రీధర్మబోధిని ...

17. పుష్పవేణిచరిత్ర ...

18. సీతాజననవృత్తాంతం ...

19. బాలసరస్వతి ప్రథమసంపుటం ...

20. వందేమాతరం ...

21. బాలవితంతువిలాపశతకం ...

పైపుస్తకములు వాసంతికా కార్యస్థానమునకు తెనుకు గాని

ముట్నూరి వెంకటసుబ్బారాయుడు గారు ఏలూరు కాల్వపేటనుసీ

అని గాని వ్రాసి తెప్పించుకోవలయును.

15995

END OF TITLE